

JULEN ÄR FORTFARANDE FRÅN LANDS- BYGDERNA

För några år sedan skrev Lina Bjerke en text för Vertikals.se där hon hävdade att julen är från landsbygden och hon försökte visa det ur ett antal "juliga" perspektiv. Bakgrunden är en återkommande retorik som menar att landsbygden är tärande och städerna är närande. Nu är det jul igen och hög tid att återigen visa att städerna faktiskt också behöver landsbygden.

TEXT: LINA BJERKE | ILLUSTRATIONER: LINA BJERKE

Foto: Patrik Svedberg

Lina Bjerke
Doktor i national-ekonomi vid Jönköping International Business School och del av CEnSE (Centre for Entrepreneurship and Spatial Economics).

Det är omkring 70 procent av Sveriges befolkning som bor i vad som kan kallas en "stadskommun" och mycket julfirande sker såklart där. I förberedelserna åker vi till stormarknaden och handlar julmaten, vi shoppa klapparna i nätbutiker och vi trycker på strömbrytaren till adventsljusstaken. Men det kanske är just lättillgängligheten som gör att vi inte stannar

upp och funderar på saker och tings ursprung. Men nu gör vi det och tittar på några exempel.

ADVENTSSTJÄRNAN

Sverige producerade omkring 152,5 TWh el under 2016. Majoriteten kommer från kärnkraften och det högsta effektuttaget under hela året brukar ske runt lucia och

Foto: iStock

**VERTIKALS.SE
ÄR EN BLOGG SOM
GES UT AV JÖNKÖPING
INTERNATIONAL
BUSINESS SCHOOL.**

det finns ju anledning att tro att dessa myslampor främst tänds i städer. Men det är landsbygden som till stor utsträckning producerar elen.

Landsbygdens dominans beror på platsbundna faktorer så som vatten men det handlar även om att denna typ av produktion kräver stora ytor, vilket är fallet med kärnkraften och även vindkraften. Man producerar på landsbygden och bygger sedan distributionsnät in till staden. Men någon på landsbygden måste finnas där för att sköta produktionen.

JULGRANEN

En viktig del av julen är julgranen. Enligt Sveriges skogsnäring brukar drygt 3 miljoner av Sveriges 4,5 miljoner hushåll köpa julgran. Man får även lägga till det som branschen kallar för pyntegrönt, det vill säga kvistar och grenar till kransar, krukor

med mera. Omkring 2,8 miljoner av julgranarna har ett svenskt ursprung och resterande importeras. Den svenska granproduktionen är relativt småskalig och det finns enbart ett fåtal svenska storodlare.

Omkring 50 procent av odlarna av så kallade "andra fleråriga växter", där julgranar ingår, är lokaliserade i någon landsbygdskommun. Det går inte med exakthet säga hur många av dessa som odlar julgranar men precis som för produktion av el så finns det anledning att tro att även julgransodling sker på landet. I staden finns inte ytan. Bara efterfrågan.

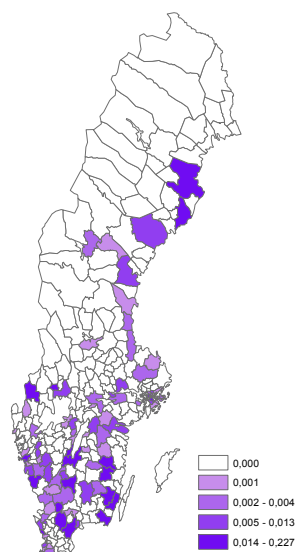
JULMATEN

Om man övergår till vad vi lägger på våra matbord under julhelgen så kommer mycket från landsbygden. Mjölken till gröten, äggen till omeletten och mjölet till lussebullarna. Och för att inte tala om

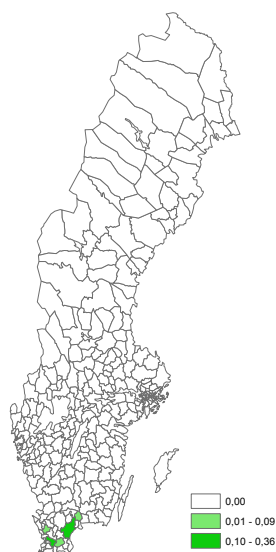
julskinkan. Av de 89 kommuner som producerar slaktsvin, så är 43 stycken landsbygdskommuner vilket är 32 procent av de sysselsatta inom produktionen. Det visar tydligt att en relativt stor andel av våra svenska julskinkor produceras på någon av Sveriges landsbygder.

JULDRICKAN

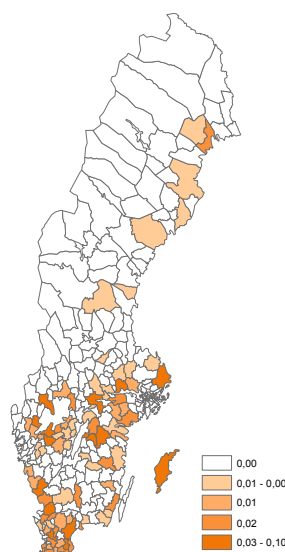
Till maten krävs drycker, med eller utan alkohol. Den senaste tidens snabba utveckling av mikrobryggerier får till följd att många kommuner har denna typ av produktion och många av dessa har växt fram nära de större marknaderna. Men det har även skapat möjligheter för landsbygdskommuner och många kommuner utanför de tre storstadsområden har numera produktion av glögg, öl, svagdricka och läsk. Hällefors och Sollefteå är sådana exempel.

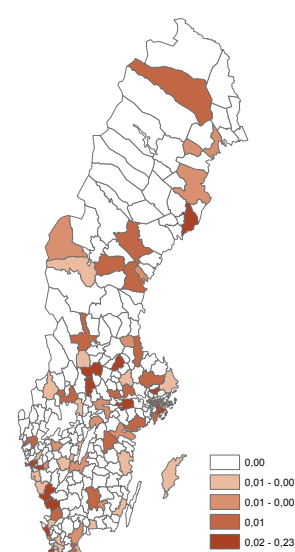
JULGRANSBELYSNING – Andel sysselsatta i produktionen 2015

JULGRAN – Andel sysselsatta i produktionen 2015

JULSKINKA – Andel sysselsatta i produktionen 2015

JULDRYCK – Andel sysselsatta i produktionen 2015

PEPPARKAKORNA

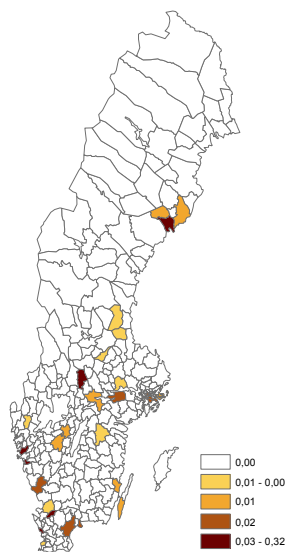
Juletid är en tid för sötsaker och kanske ligger pepparkakan i topp (i hård konkurrens med lussebulle). Vi är även en god exportör av denna juliga kaka. Om vi tittar på produktionen av kex och konserverade bakverk, där pepparkakan ingår, så levererar landsbygden en betydande mängd. Mer än 30 procent av de som är sysselsatta inom denna typ av produktion jobbar i en landsbygdskommun.

Örkelljunga, Nordmaling och Hällefors är exempel på landsbygdskommuner som hamnar i toppstriden med många sysselsatta inom detta.

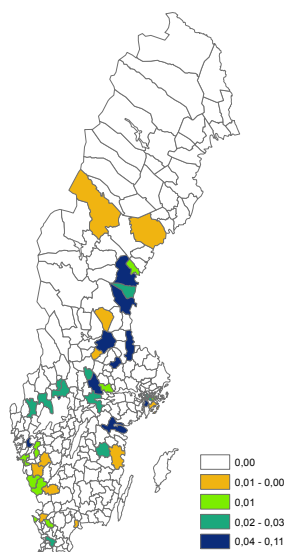
PRESENTPAPPER OCH PRESENTSNÖREN

En viktig del av julen är att ge gåvor och vi gillar att smycka dem med vackert papper och glittrigt snöre. I de fall då inslagnings-

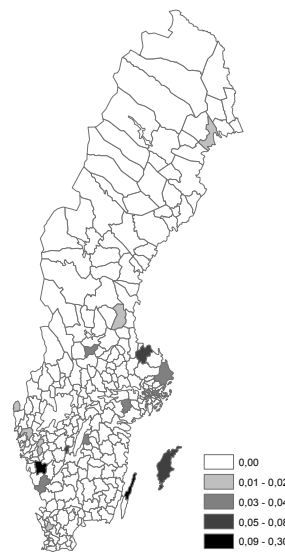
attributen är inhandlade i Sverige kan det mycket väl vara producerat i någon av våra landsbygdskommuner. Mer än en tredjedel av alla sysselsatta inom presentpappersproduktion finns anställda i en av Sveriges landsbygdskommuner. Många landsbygdskommuner hamnar på topplistan av arbetsgivare. Vad det gäller presentsnören så är mer än 80 procent av de sysselsatta inom produktionen anställda i en landsbygdskommun.

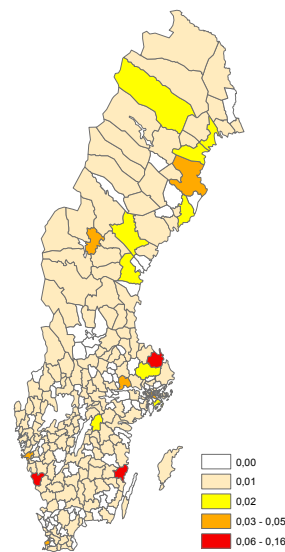
PEPPARKAKOR – Andel sysselsatta i produktionen 2015

PRESENTPAPPER – Andel sysselsatta i produktionen 2015

PRESENTSNÖREN – Andel sysselsatta i produktionen 2015

ELEKTRICITET – Andel sysselsatta i produktionen 2015